

Особливості формування фонду та його організації в Німецькій національній бібліотеці

СТРІШЕНЕЦЬ Н. В.

Київ, Україна

Анотація

Автором проаналізовано розвиток діяльності Німецької національної бібліотеки, особливості формування її фонду.

Ключові слова: *бібліотека, бібліотечний фонд, Німецька національна бібліотека*

Abstract

An author is analyse development of activity of the German national library, feature of forming of her fund.

Keywords: *library, library fund, German national library.*

У 2012 р. Німецька національна бібліотека (ННБ) відсвяткувала свій столітній ювілей, підготувавши надзвичайно різноманітну програму заходів та спеціальних видань [1]. Перед цим, у 2011 р. у непростий для німецького народу день – 9 травня, було відкрито четвертий корпус приміщення ННБ у Лейпцігу. Це дало змогу відкрити три нових читальних зали: Німецького музичного архіву, Німецького музею книги та писемності та так званий Шоа читальний зал (Shoah-Lesesaal), завдяки якому з'явилася змога напряму користуватися бібліотекою документів з голокосту ім. Анна Франк (die Anne-Frank-Shoah-Bibliothek) та зібранням документів німецької еміграції 1933–1945 рр. (Sammlung Exil-Literatur). На тлі практики закриття окремих читальних залів чи обмеження їх площі, що поширилася останнім часом у найбільших бібліотеках

Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства
2013

України, досвід ННБ свідчить про інший рівень ставлення до ролі та місця бібліотеки.

Судячи зі звіту ННБ, який щорічно видається Бібліотекою (на якісному папері, ілюстрований) [2] її фонд поповнюється за рахунок традиційних видань: книг, журналів, нот, звукозаписів, е-видань на фізичних носіях. Збираються та опрацьовуються також онлайнві видання. Робиться це переважно в автоматизованому режимі. Це документи насамперед в PDF та E-Pub форматах. Одночасно з онлайнвим виданням Бібліотека одержує і його електронний опис (метадані), які конвертуються в каталожні описи і стають відразу доступними у каталозі ННБ, а самі публікації архівуються [2, S. 17]. ННБ розвиває співпрацю з постачальниками та видавцями у цьому напрямі.

Бібліотечна система також автоматично збирає, каталогізує і робить доступними для читачів електронні версії понад 300 (!) щоденних газет. Тобто 1800 номерів газет додається до фонду щотижня. Усі вони доступні для використання у читальних залах.

Видання на традиційних носіях одержує у складі опису набір предметних рубрик та індекс Десяткової класифікації Дьюї. У Звіті ННБ зазначено, що продовжує розвиватися німецькомовна версія Десяткової класифікації Дьюї і лише впродовж 2011 р. приблизно 2,5 тис. ділень було змінено або додано до таблиці класифікації. Найбільше – у галузі комп'ютерних наук та мови.

Особливістю каталогів ННБ є те, що у процесі каталогізації відбувається автоматичне порівняння й поєднання опису паралельних видань у друкованому та електронному вигляді, що дає змогу запозичувати набір предметних рубрик та авторитетні дані, а також робить можливим для читача швидкий перехід від одного формату видання до іншого. У процесі роботи каталогізатор ННБ в автоматизованому режимі користується Німецьким авторитетним файлом імен (Personennamendatei). Окрім нього у ННБ створені та розвиваються Авторитетний файл

установ та організацій, файл Предметних рубрик та файл Уніфікованих назв Німецького музичного архіву. Усі вони об'єднані в Інтегрований авторитетний файл, що загалом є нелегким технічним завданням, яке вдалося вирішити ННБ. Чи варто ще нагадувати про те, що жодного з перелічених файлів, які були б визнані як загальноприйняті для бібліотек України, в українських бібліотеках немає, що є безперечно винятковим явищем у бібліотечному світі.

ННБ бере активну участь у Віртуальному міжнародному авторитетному файлі (VIAF), який об'єднує існуючі національні авторитетні файли. Його мета – об'єднати різні набори авторитетних даних з усіх країн світу і забезпечити читачам доступ до видань через авторитетні дані потрібними мовами. Розвивається і процес автоматичного присвоєння предметних рубрик, який ґрунтується на машинному відборі термінів предметизації, автоматичного порівняння їх з контрольованими словниками.

Важливо, що ННБ – перша неангломовна установа, запрошена до участі у Об'єднаному керівному комітеті з розвитку нового стандарту каталогізації «Опис та доступ до ресурсу» («Resource Description and Access, RDA») [3]. Першими (з 1 квітня 2013 р.) на новий стандарт перейшли Бібліотека Конгресу та Британська бібліотека. Німецькі бібліотекарі закінчують переклад RDA німецькою мовою. Вони започаткували обговорення окремих його термінів і понять на форумі RDA-L (www.rda-jsc.org/rdadiscuss.html). Хоча англо-німецький словничок основних понять попередніх Англо-американських правил каталогізації і раніше був представлений на сайті Бібліотеки Конгресу (AACR : Die 50 wichtigsten Begriffe // www.allegro-c.de/formate/aacr-it.htm). Для співробітників ННБ проводяться численні лекції, семінари, заняття, присвячені особливостям нового стандарту «Resource Description and Access».

Особливістю каталогізації ННБ, як і Бібліотеки Конгресу, є збагачення описів за допомогою приєднання е-змісту видань, що значно розширює можливості пошуку за каталогом. Число описів з додаванням е-змісту майже подвоїлося і на звітний період 2011 р. склало 755 тис. [2, S. 18].

У березні 2011 р. було значно оновлено технічні можливості веб-порталу ННБ, які дають змогу оперувати каталожними описами, метаданими, сканованим електронним змістом видань усього фонду Бібліотеки. Нові пошукові механізми створили нову технічну базу, яка зробить можливим тривалий розвиток пошукової функції каталогу ННБ.

Досвід Німецької національної бібліотеки свідчить про те, наскільки динамічно розвивається бібліотечно-інформаційна галузь у світі. На цьому тлі виразніше вимальовуються негаразди вітчизняної бібліотечної справи. Українське бібліотекознавство не може й далі розвиватися осторонь міжнародного контексту.

Список використаних джерел:

17. Див. наприклад, Hundert : das Jubiläumsmagazin der Deutschen Nationalbibliothek. – 2012. – № 1–4.
18. Deutsche Nationalbibliothek : Jahresbericht, 2011 / Red. Barbara Fischer. – Frankfurt am Main : Deutsche Nationalbibliothek, 2012. – 71 S.
19. Стрішенець Н. В. Сучасна американська бібліотечно-інформаційна терміносистема : бібліотекознавчий аспект : монографія / Стрішенець Н. В.; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2011. – С. 265–272;
20. Стрішенець Н. В. Особливості термінології нового стандарту каталогізації «Опис та доступ до ресурсу» («Resource Description and Access») / Стрішенець Н. В. // Термінологія документознавства та суміжних галузей знань : зб. наук. пр. / М-во культури України, Київський нац. ун-т культури і мистецтв, Ін-т держ. упр. і права – К., 2013. – Вип. 7. – С. 102–105.